

Llei de millora de barris, àrees urbanes i viles que requereixen una atenció especial
Tram. 200-00002/07

Aprovació: Ple del Parlament
Sessió núm. 24, 26.05.2004, DSPC-P 14

Ple del Parlament

El Ple del Parlament, en sessió tinguda el dia 26 de maig de 2004, ha debatut el Dictamen de la Comissió de Política Territorial referent al Projecte de Llei de millora de barris, àrees urbanes i viles que requereixen una atenció especial (tram. 200-00002/07) i les esmenes reservades pels grups parlamentaris.

Finalment, el Ple del Parlament, en virtut del que estableix l'article 33.1 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, i d'acord amb l'article 103.3 del Reglament del Parlament, ha aprovat la Llei de Catalunya següent:

Llei de millora de barris, àrees urbanes i viles que requereixen una atenció especial

Preàmbul

I

Els darrers vint-i-cinc anys, les viles i les ciutats de Catalunya han tingut una evolució que, en termes generals, cal considerar positiva. Així, la gran majoria avui són espais més ben endreçats i més ben equipats que els que la Generalitat i els ajuntaments democràtics es trobaren al començament. Ara bé, per raó de les condicions històriques en què es crearen i s'han desenvolupat, moltes àrees de les ciutats de Catalunya pateixen problemes urbanístics i socials importants que, a vegades, en lloc de resoldre's, encara tendeixen a agreujar-se. Entre aquests espais, destaquen algunes àrees on es concentren processos de regressió urbanística, problemes demogràfics (causats per la pèrdua o el creixement excessiu de la població) i mancances econòmiques i socials. Són, en molts casos, barris vells o nuclis antics, extensions suburbanes fetes sense una planificació ni una dotació d'equipaments adequades, polígons d'habitatges o àrees d'urbanització marginal. En aquestes zones, hi conflueixen sovint problemes de naturalesa diversa, que afecten en molts casos l'estat de conservació de les edificacions, la urbanització i les xarxes de serveis; l'existència d'espais públics; la dotació d'equipaments; la concentració de grups de ciutadans amb necessitats especials; l'accessibilitat viària i en transport públic; el desenvolupament econòmic; l'activitat comercial, i la seguretat ciutadana. Aquestes circumstàncies afecten negativament el benestar dels ciutadans que viuen en aquestes àrees i són un impediment per a la cohesió social i el desenvolupament econòmic.

És per això que determinats barris i àrees urbanes de Catalunya avui requereixen una atenció especial de l'Administració pública. Una atenció que superi les intervencions sectorials i que permeti emprendre-hi accions d'intervenció integral, dirigides tant a la rehabilitació física com a la sostenibilitat ambiental, el benestar social i la dinamització econòmica. Aquestes accions han d'anar destinades a la comunitat sencera del barri o l'àrea afectats per tal d'aconseguir que l'espai i els equipaments públics esdevinguin factors de desenvolupament social i personal, generadors de teixit social i cultural, entorns afavoridors de cohesió i identificadors socials i culturals.

L'Administració –la Generalitat i els ajuntaments– ja han fet diverses vegades intervencions d'aquest tipus, algunes de les quals han tingut un èxit remarcable i han atret fins i tot l'atenció internacional. En aquestes accions s'ha comptat sovint amb la implicació de l'Estat, l'esforç dels promotors privats, la participació de les associacions veïnals i la contribució de les institucions europees (canalitzada especialment pel programa Urban).

L'objecte d'aquesta Llei, de la qual la Comissió de Govern Local de Catalunya ha emès un informe favorable, és, precisament, estendre les actuacions d'aquesta mena a tots els barris i les àrees urbanes de Catalunya que ho necessitin. I per això, en el marc de les competències autonòmiques i locals reconegudes per l'article 9 de l'Estatut d'autonomia i per l'article 66 del Text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya, i d'acord amb el que estableix la disposició final vuitena de la Llei 2/2002, del 14 de març, d'urbanisme, dota l'Administració dels instruments específics adequats per a aquesta finalitat.

II

Aquesta Llei consta de tres capítols, que comprenen els aspectes que són objecte de regulació per tal d'assolir els objectius descrits. El capítol primer estableix la creació del Fons de foment del programa de barris i àrees urbanes d'atenció especial, el qual és concebut com un

instrument de col·laboració institucional i financera de la Generalitat amb els projectes d'intervenció integral que vulguin elaborar i emprendre els diversos municipis per al tractament dels problemes d'aquestes àrees. Així mateix, aquest capítol fixa els objectius del Fons, i el nombre i la durada de les actuacions finançables.

Un cop establert aquest marc general, el capítol segon defineix els àmbits urbans susceptibles d'ésser considerats objecte d'una atenció especial als efectes d'aquesta Llei, i determina els que s'estimen prioritaris a l'hora d'assignar els recursos. I, finalment, estableix les actuacions que poden ésser finançades.

El règim jurídic del Fons és fixat pel capítol tercer i darrer. Aquest capítol estableix un repartiment de responsabilitats clar i equilibrat entre l'Administració local i la Generalitat, segons el qual l'elaboració i l'execució dels projectes objecte de finançament corresponen als municipis; la selecció dels projectes i l'assignació dels recursos, al Departament de Política Territorial i Obres Públiques, amb l'informe previ d'una comissió mixta, i l'avaluació de l'execució de les actuacions correspon a un comitè d'avaluació i seguiment integrat per la Generalitat, l'Administració municipal i una representació de les entitats ciutadanes i dels agents socials.

De la part final de la Llei, cal destacar-ne la disposició transitòria, que permet sol·licitar la participació en el Fons als municipis que han emprès actuacions urbanes que s'ajusten als objectius i les finalitats d'aquesta Llei abans que hagi estat promulgada. En les disposicions finals s'autoritza el Govern a desplegar la Llei.

Capítol I. Creació, objectius i dotació del Fons de foment del programa de barris i àrees urbanes d'atenció especial

Article 1. Creació del Fons de foment del programa de barris i àrees urbanes d'atenció especial
Es crea el Fons de foment del programa de barris i àrees urbanes d'atenció especial com un instrument financer de la Generalitat destinat a la rehabilitació i la promoció específica de barris i àrees urbanes que, per llurs característiques, requereixen una atenció especial de l'Administració, d'acord amb els criteris fixats per aquesta Llei i el reglament que la desenvolupa.

Article 2. Fons de foment del programa de barris i àrees urbanes d'atenció especial
L'objecte del Fons de foment del programa de barris i àrees urbanes d'atenció especial és ésser l'instrument per a la contribució financera de la Generalitat als projectes d'intervenció integral en les àrees a què es refereix l'article 1 que tenen l'objectiu de millorar-les des del punt de vista urbanístic, social, econòmic i ambiental, presentats per llurs municipis per mitjà del procediment establert pel capítol II d'aquesta Llei i pel reglament que la desenvolupa.

Article 3. Dotació del Fons

La dotació econòmica del Fons s'estableix anualment en el pressupost de la Generalitat i s'adscriu al Departament de Política Territorial i Obres Públiques.

Capítol II. Participació en el Fons, i àrees i actuacions elegibles

Article 4. Administracions que poden rebre finançament del Fons

1. Poden rebre finançament del Fons els municipis en el terme o l'àmbit d'actuació dels quals s'emplacen els barris o les àrees urbanes que compleixen la condició d'àrea urbana d'atenció especial, d'acord amb els criteris establerts per l'article 5.
2. La participació en el Fons ha d'ésser sol·licitada pels municipis, d'acord amb el que estableix l'article 8.

Article 5. Definició d'àrees urbanes d'atenció especial

1. Als efectes d'aquesta Llei, s'entén per *àrea urbana d'atenció especial* el barri o l'àrea urbana geogràficament diferenciables, majoritàriament destinats a habitatges habituals, que es troben o es poden trobar, si no s'hi actua, en alguna de les situacions següents:
 - a) Un procés de regressió urbanística, com ara la degradació progressiva de l'edificació o la persistència de dèficits d'equipaments, o bé la insuficiència o la manca de qualitat de la urbanització, de les xarxes viàries, de sanejament i de l'espai públic.
 - b) Una problemàtica demogràfica causada per la pèrdua o l'envelliment de la població, o bé per un creixement massa accelerat perquè pugui ésser assumit des del punt de vista urbanístic o de serveis.
 - c) Una presència característica de problemes econòmics, socials o ambientals especialment greus.
 - d) Una persistència de dèficits socials i urbans importants, i una problemàtica de desenvolupament local.
2. Els criteris d'avaluació objectiva de les situacions que especifica l'apartat 1 s'han d'establir per reglament.

Article 6. Prioritat en el finançament

Entre els barris i les àrees que compleixen les condicions per a ésser considerats àrees urbanes d'atenció especial als efectes d'aquesta Llei, es dona prioritat per a rebre finançament del Fons a les actuacions que s'apliquen en algun dels àmbits territorials següents:

- a) Àrees velles i nuclis antics.
 - b) Polígons d'habitatges.
 - c) Àrees d'urbanització marginal i àrees que tenen una alta presència d'unitats d'habitatges que no compleixen les condicions mínimes d'habitabilitat exigibles, d'acord amb la normativa vigent.
- ## Article 7. Contingut dels projectes i les actuacions susceptibles d'ésser finançats
1. Els projectes han de contenir: la delimitació de l'àrea en què es vol intervenir; la descripció de la situació urbanística i social que té; la proposta d'actuació; la valoració de la necessitat de l'actuació i els requeriments de manteniment; el calendari de desplegament; els recursos prevists, amb l'aportació que es proposa de cada Administració; el marc institucional i de participació ciutadana per al desplegament, i qualsevol altra dada que es consideri necessària perquè es puguin complir. Així mateix, en els projectes s'ha d'indicar si hi ha altres intervencions públiques en curs o projectades en el mateix àmbit.
 2. Els projectes han de preveure intervencions en algun dels camps següents:
 - a) La millora de l'espai públic i la dotació d'espais verds.
 - b) La rehabilitació i l'equipament dels elements col·lectius dels edificis.
 - c) La provisió d'equipaments per a l'ús col·lectiu.
 - d) La incorporació de les tecnologies de la informació en els edificis.
 - e) El foment de la sostenibilitat del desenvolupament urbà, especialment pel que fa a l'eficiència energètica, l'estalvi en el consum d'aigua i el reciclatge de residus.
 - f) L'equitat de gènere en l'ús de l'espai urbà i dels equipaments.
 - g) El desenvolupament de programes que comportin una millora social, urbanística i econòmica del barri.
 - h) L'accessibilitat i la supressió de les barreres arquitectòniques.

Capítol III. Règim jurídic del Fons de foment del programa de barris i àrees urbanes d'atenció especial

Article 8. Procediment

1. El procediment i els requisits per a participar en el Fons i fer-ne efectives les aportacions als projectes seleccionats s'han d'establir per reglament.
2. El reglament ha d'establir, com a mínim, que el Departament de Política Territorial i Obres Públiques publiqui anualment l'inici del procediment, la documentació que els municipis han de presentar juntament amb la sol·licitud de participació en el Fons i els criteris motivats per a l'avaluació objectiva de les sol·licituds que es presentin.
3. Els municipis poden sol·licitar l'assistència tècnica de l'Administració de la Generalitat per a elaborar els projectes que han de presentar, i també per a executar-los en el cas que obtinguin finançament del Fons.
4. La percepció de finançament del Fons és compatible amb la percepció de subvencions procedents d'altres fonts públiques o privades per a l'execució dels mateixos projectes, sempre que el finançament percebut no en superi el cost total.

Article 9. Determinació dels projectes a finançar

1. Les sol·licituds de participació en el Fons són examinades per una comissió integrada per persones en representació de l'Administració de la Generalitat, de l'Administració local i dels sectors afectats. Després de l'anàlisi de les sol·licituds presentades, la comissió fa una proposta d'adjudicació del Fons, tenint en compte el principi d'equitat territorial per a garantir la distribució de recursos del Fons en el conjunt del territori de Catalunya.
2. La composició i el règim de funcionament d'aquesta comissió es determina per reglament, amb la consulta prèvia de les entitats representatives dels ens locals. La majoria dels membres de la comissió han de correspondre a la Generalitat, i la representació dels ens locals no pot ésser inferior a les dues cinquenes parts del total.
3. Durant el procés d'adjudicació, si la comissió ho creu necessari pot demanar informació complementària als sol·licitants i, si escau, proposar ajustaments o addicions als projectes presentats, que els sol·licitants han d'acceptar.
4. La comissió eleva la proposta de resolució definitiva al conseller o la consellera de Política Territorial i Obres Públiques, que resol quins projectes poden ésser finançats pel Fons i per quina quantia. Si aquesta resolució introdueix cap variació respecte a la proposta de la comissió, ho ha de fer d'una manera raonada.

Article 10. Finançament

1. La contribució del Fons al finançament de les actuacions resoltes s'estableix en cada cas i ha de representar com a mínim el 50% i com a màxim el 75% del pressupost global del projecte, d'acord amb els criteris que es determinin en la convocatòria corresponent.
2. La contribució a què es refereix l'apartat 1 pot consistir en aportacions de caràcter econòmic o bé en la pràctica per l'Administració de la Generalitat o pels seus ens vinculats d'actuacions materials o de prestació de serveis compresos en el projecte.

Article 11. Execució dels projectes

1. Correspon als municipis l'execució de les actuacions per les quals han rebut una aportació econòmica del Fons, directament o indirectament, mitjançant qualsevol de les fórmules establertes per la normativa vigent.
2. Cadascuna de les actuacions finançades s'ha d'executar en un termini màxim de quatre anys, sens perjudici del que estableix l'article 12.2.

Article 12. Avaluació i seguiment dels projectes

1. Per a cada un dels projectes que tenen finançament del Fons s'ha de crear un comitè d'avaluació i seguiment, integrat per representants de l'Administració de la Generalitat i de l'Administració local, i per representants de les entitats veïnals, dels agents econòmics i socials, i de les associacions ciutadanes.
2. La composició i les funcions dels comitès d'avaluació i seguiment, i la periodicitat amb què s'han de reunir, s'han d'establir per reglament, tenint en compte que durant l'execució del projecte els comitès d'avaluació i seguiment han de fer, com a mínim, tres reunions l'any, i que els municipis han de presentar un informe de desenvolupament del projecte cada semestre. Així mateix, s'han d'establir per reglament els supòsits en què es poden acordar pròrrogues per a l'execució del projecte i les causes que, d'acord amb la legislació vigent en matèria de finances públiques, poden donar lloc al cessament del finançament o a l'obligació de retornar els fons percebuts.
3. Un cop finalitzada l'actuació, el comitè d'avaluació i seguiment ha d'elaborar un informe d'avaluació final per a incorporar-ne l'experiència al conjunt dels programes en curs. Aquest informe ha de contenir una avaluació dels resultats de l'actuació des de la perspectiva de la funcionalitat urbanística i territorial, l'estructura econòmica i comercial, les implicacions ambientals, la cohesió social i l'equitat de gènere en l'ús del territori.

Disposicions addicionals

Primera. Participació dels municipis en l'execució d'aquesta Llei

Els municipis poden exercir les iniciatives i les funcions establertes per aquesta Llei directament o mitjançant l'associació o la col·laboració amb altres municipis o altres ens locals.

Segona. Exercici del dret de tempteig i retracte en àrees delimitades pels projectes finançats

Els projectes als quals s'atorga finançament poden incorporar la delimitació d'àrees a l'efecte de l'exercici del dret de tempteig i retracte, d'acord amb el que disposa la legislació urbanística.

Disposició transitòria

Support del Fons a actuacions ja iniciades

1. Els ajuntaments que ja hagin emprès actuacions urbanes ajustades als objectius i les finalitats d'aquesta Llei, i que es trobin en curs quan aquesta entri en vigor, poden sol·licitar el cofinançament establert per l'article 8.4. Les inversions i les aportacions ja executades, o en tràmit d'execució en el moment d'acollir-se al Fons creat per aquesta Llei, no poden computar als efectes de l'aportació dels ens locals establerta per l'article 10, si bé són tingudes en compte per a establir les prioritats fixades per l'article 6.

2. La sol·licitud a què fa referència l'apartat 1 no comporta en cap cas la paralització de les obres en curs en el moment de l'entrada en vigor d'aquesta Llei.

Disposicions finals

Primera. Desplegament pressupostari

Aquesta Llei té un desplegament pressupostari pluriennal. Les previsions de les convocatòries d'ajuts tenen una vigència inicial de quatre anys. Al final d'aquest període s'ha de fer una avaluació dels objectius assolits i de les necessitats de continuïtat, sens perjudici de les actuacions en curs.

Segona. Desplegament i aplicació

1. S'autoritza el Govern per a dictar les normes necessàries per al desplegament d'aquesta Llei. Així mateix, s'autoritza el conseller o la consellera de Política Territorial i Obres Públiques per a fer les convocatòries i dictar altres mesures d'aplicació d'aquesta Llei.

2. El Govern i el conseller o la consellera de Política Territorial i Obres Públiques han d'adoptar les disposicions necessàries per a desplegar i aplicar aquesta Llei en el termini màxim de sis mesos des que entri en vigor.

Tercera. Entrada en vigor

Aquesta Llei entra en vigor l'endemà d'haver estat publicada en el *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

Palau del Parlament, 26 de maig de 2004

La secretària segona El president del Parlament

Carmen Carretero Romay Ernest Benach i Pascual